

Research Paper

Presenting a paradigmatic model of underlying factors result in marital infidelity based on grounded theory

Farzane Tamrchi¹, Esmael Asadpoor², Kiyanosh Zaharakar³

1. Ph.D Student, Counselling Department, Faculty of Psychology and Educational Science, Kharazmi University, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Counselling Department, Kharazmi University, Tehran, Iran.

3. Associate Professor, Dean of the Counselling Department, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Citation: Tamrchi F, Asadpoor E, Zaharakar K. Presenting a paradigmatic model of underlying factors result in marital infidelity based on grounded theory. J of Psychological Science. 2022; 20(107): 2027-2043.

URL: <https://psychologicalscience.ir/article-1-1074-fa.html>

ORCID

doi 10.52547/JPS.20.107.2027

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Marital infidelity, causing effects, men, women

Background: Marriage is substantially recognized as a common convention to form an exclusive relationship in which emotional and sexual commitments of couples are fulfilled. Unfulfilled commitments and marital infidelity though are considered to be a thread to family and society health. Consequently, identifying causing effects of marital infidelity is highly significant to prevent it.

Aims: Current research hopes to investigate underlying factors on individuals' inclinations which lead to marital infidelity to preclude its outbreak in families.

Methods: This qualitative research is conducted on the basis of grounded theory method. Population of the study Present population involves entire men and women live in Tehran who have committed infidelity between 2017 to 2020 and have visited Ruzbeh, Rahe Now, Parand as well as Mehraeein counseling centers. Participants are purposefully chosen from eleven men and ten women who meet the requirements.

An in-depth semi-structured interview is carried out. Data analysis is performed based on Strauss and Carbine (1990) three-stage method.

Results: Data analysis in Open Coding Stage is divided into two main categories. Causal conditions (individual – personality, individual – family, husband and wife – relationship) and Texture conditions (society, occupation, cyberspace) and a subcategory including Intervening factors (friends, money, power, positive characteristics discovery) and needs category from Axial Coding Stage besides three core categories (predisposing factors, deterrent, responsive) are obtained.

Conclusion: Infidel men and women are affected by the aforementioned main and secondary effects revolving around needs are getting into adultery. Applying practical strategies, for some it leads to positive effects such as embedment and for some others it results in impractical strategies like divorce.

Received: 08 Dec 2020

Accepted: 25 Jan 2021

Available: 21 Jan 2022

* **Corresponding Author:** Esmael Asadpoor, Assistant Professor, Counselling Department, Kharazmi University, Tehran, Iran.

E-mail: dr.iasadpour@khu.ac.ir

Tel: (+98) 9126403230

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Marriage as the foundation of the social institution of the family has permanently existed in various societies in multifarious manifestations and has influenced different aspects (Vimalansa,2016).

However, today, the sanctity and godliness of this contract is gradually faded (Sassler & Leitcher 2020, quoting Carlswelll Wair 2014). The commitment of exclusiveness in sexual and emotional relationships of couples are not fulfilled and this leads to marital infidelity (Allendorf & Chimir 2013, Kargar, Kimiaee, Mashhadi 2014) which leaves huge destructive effects on mutual life of couples including impaired mental health, emotional and behavioral balance of the spouse (Wechler & Pierce 2020) increased risk of sexually transmitted disease (Ludova, Janice, Howiger 2013) emotional trauma and even death (Jones, Alderbek & Figorvdo 2011) and divorce and its side-effects on children and couples. According to Kalhor (2007) the highest number of domestic homicides in Iran is related to women who have been murdered by their husbands due to illicit relationships and suspicions. On the other hand, 22% of domestic homicides is related to men who have been murdered by their wives in which 40% of the murders are done with the complicity of the wife and her lover. Despite the great body of research which has been conducted in Iran and other countries regarding the marital infidelity which is comprehensively explained in this article less research has been done to discover the underlying and fundamental reasons result in marital infidelity originating from the data collected from couples who have committed adultery themselves. All qualitative research so far is conducted phenomenologically not on the basis of grounded theory. Additionally, due to several causing effects lead to marital infidelity as well as the emergence of diverse forms of adultery there still are many unknown underlying factors which require designing a paradigmatic model that explains not only the effects but also the links between them and how they are affected by each other.

Method

This qualitative research is conducted on the basis of grounded theory. The population is provided through objective sampling and to determine the size of the samples data saturation method is used. Present population involves entire men and women live in Tehran who have committed infidelity between 2017 to 2020 and have visited Ruzbeh, Rahe Now, Parand as well as Mehraeein counseling centers. Participants are purposefully chosen from eleven men and ten women who meet the requirements.

The data is analyzed using three-stage constant coding method proposed by Strauss and Corbine (1990) which includes open coding stage and axial coding stage. For the sake validity and reliability of the research data, Cuba and Lincoln (1994), quoted by Bryman (2001) four-indicator creditability is applied. Considering the objective of current paper which is establishing a paradigmatic model showing the underlying factors which create the tendency towards marital infidelity and how they are linked together, three-stage coding method then is considered to the best possible method.

Results

Data collected from the participants of this study shows that the tendency to establish extramarital relationships is affected by a body of interactive effects in different individuals out of which the “needs” factor is considered as the central category among all the causing effects of the marital infidelity. This factor on one hand includes distinct needs and on the other hand is integrated with other circumstances and causes. Other causes involve present situation affecting marital infidelity which itself is divided into two categories of individual-personality and relationship. Individual traits including dependent characters, Dark Traid and lover. Relationship factor is divided into three categories containing pre-marital, during-marriage and post-marital effects which are influenced by the intervening conditions such as positive characteristics discovery, friends’ influence, money, power and other core and contextual conditions such as wrongly set examples in the society, working situation, non-observance of communication boundaries in

workplace, poor economic conditions and cyberspace which in turn facilitates the access and increases the tendency towards extramarital relationships to fulfill

the unfulfilled needs. These needs are categorized into five parameters including emotional, sexual, thrills, dignity, respect and power.

Table 1. Fundamental effects, concepts, categories, classes influencing the inclination towards infidelity

classes	concepts	categories	Fundamental effects
Predisposing effects	Mis-conceptions about marriage, believe in unofficial marriage, commune with opposite sex	Attitudes, behaviors, inclinations	Individual effects
	Dependent, emotional, lover, narcissist, dark traits personalities Low-frustration tolerance, poly cheating, pride, revenge, cognitive, behavioral and emotional unconsciousness	Personality, disorders, types, traits	
responsive	Influence of before marriage relationships, wrongly set behavioral examples by the family of origin, addiction to poly relationships	Effective premarital effects	Marriage related individual effects
	Lack of developmental / cognitive readiness for marriage, forced marriage, unfinished ex-relationships	Effective during-marriage effects	
Predisposing and maintaining	Uncommon attitudes with the spouse, infidelity myths, marital dissatisfaction, abuse of spouse's trust, unexpressed needs and troubles with the spouse	Effective post marital effects	Causal conditions
	Indistinguishability of the spouse, sense of suffocation in the relationship, low self-esteem, spouse's unattractiveness, pessimism, emotional divorce, controlling spouse, not to be in speaking terms for a long time, severe and excessive conflicts, marital depreciation, infidelity, mental illness, totalitarianism, approval and attention seeking behaviors	Troubles and conflicts with the spouse	
predisposing	Need for: verbal, physical and sexual attention and affection, care, excitement, calmness, sense of belonging, respect, intimacy, unconditional love, someone to talk to, growth, being heard, being understood in crises, appreciation, approval, admiration, being seen, Having common interests, harmony of beliefs, pleasure, happiness, having a child, fun, dual entertainments, finance, mutual understanding and empathy, acceptance, spouse's support, romantic relationship, consolation, liberation from discipline, rejuvenation.	Needs (emotional, sexual, respect, money, power)	Interactional effects or relational
responsive	Effective: the desire to save the life for the sake of the children, visiting a counselor and apply his advice, expressing regret and making compensation Ineffective: making excuses for the wrongdoings, justifying to maintain the relationship with the third person, not shouldering the mistakes	Reciprocal strategies	strategies
Predisposing effects	Seekers in the society, inappropriate economic conditions, wrongly set examples in the society	Inappropriate atmosphere in the society	Contextual and background conditions
	Work tension, non-observance of communicational boundaries, working duration and environment with opposite sex, work and life relations overlap	Working condition, working environment, colleagues	
Predisposing and maintaining	Available conditions to start a relationship, not feeling threatened	Cyberspace: Easily available	Intervening conditions
	Attending in inappropriate places for couples, inviting and encouraging extramarital relationships	Friends; influence	
	Reserving the right of entertainment of any kind, abusing paid attentions, lack of economic concerns	money	
	Abuse of position	power	
	Discovering positive traits, one had never seen before	Self-discovery of positive traits	
	in law's interventions and tensions, spouse's stimulation by the family of origin	Issues regarding family of origin	
	women		
	Individual's family of origin		
	Spouse'		

[Downloaded from psychologicaleducation.ir on 2022-08-19] [DOR: 20.1001.1.17357462.1400.20.107.5.2] [DOI: 10.52547/JPS.20.107.2027]

classes	concepts	categories	Fundamental effects
responsive	Positive consequences: spouse's decision to compensate for the weaknesses, increased tolerance against marital conflicts which lead to maintaining a sick home life	Positive and negative	consequences

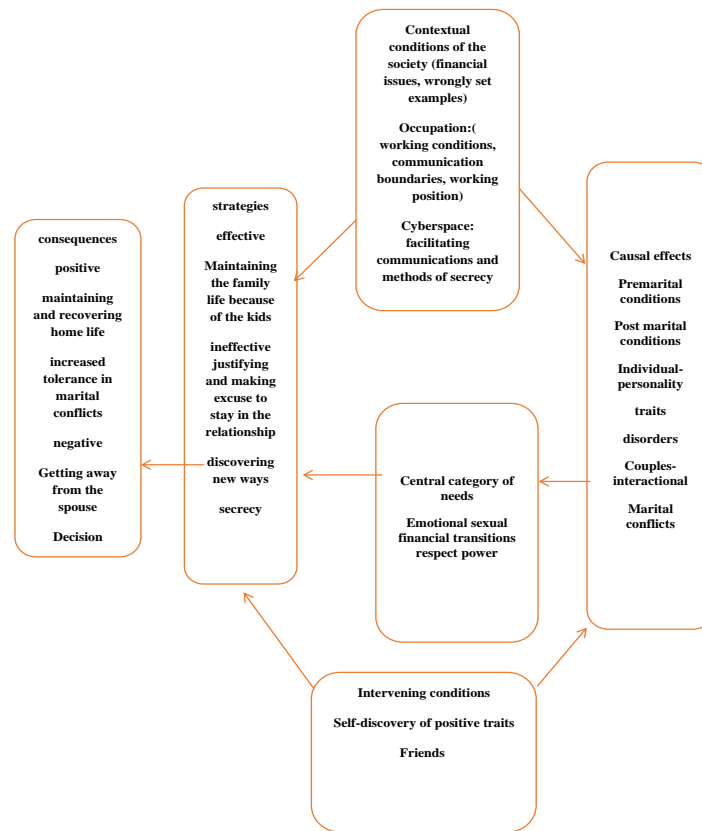

Figure 1. The paradigm of the underlying factors of marital infidelity

Table 2. Demographic characteristics of the participants in the study

Age	Marriage age	Age of starting the relationship	Duration of the relationship	Type of the relationship	Education	Occupation	Children	Number of the relationships

Conclusion

The aim of current study is to identify underlying factors of marital infidelity in men and women in order to establish a model to educate its prevention. Review of the background studies shows that Jane Foron (2014), Mafasana Motadora and Nemyamaro (2017) stress that emotional needs are in line with the findings of the current study. Furthermore, in Ejtehadi and Vahedi (2017), Choupani et al. (2016), Dimiter (2016) and Hoseinzadegan (2017) studies individual-personality causal conditions are consistent with the results of this paper. Also, research conducted by Fathi, Fekrizade and Bolhari about causal and contextual conditions, historical context and the

circumferential effects and cultural contexts are in congruence with the findings of this study. Moreover, Peykanian and Farhadi (2017), Rustae (2016) and Ajam (2016) studies about cyberspace are consistent with the results of this article. Concerning the intervening conditions Dimiter's research (2016) is pursuant to the current study findings. Consequently, comparing the results of this study with previous studies it is clear that not a single factor is involved in creation of the tendency towards marital infidelity but there are several interactive factors revolving around a central category and act upon them. Accordingly, a paradigmatic model is illustrated to show how infidelity is planned and continued and what the

consequences are. The presented model is designed to avoid marital infidelity in families and wishes to contribute family counselors and therapists in educating couples.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The author extracted this article from the Ph.D dissertation of the first author which was approved on 06.10.2017 in the Faculty of Psychology and Educational Science, Kharazmi University, Tehran.

Funding: The present research is conducted as a Ph.D dissertation with no financial support.

Authors' contribution: The first author is the main writer of the current article. The second author is the supervisor and the third author is the advisor of the dissertation.

Conflict of interest: The author declare no conflict of interest for this research.

Acknowledgments: I would like to express my sincere gratitude to my dear supervisor and advisor and all the interviewees who kindly have participated in this research. My special appreciation also goes to the manger of Mehraeein clinic who provided a suitable atmosphere for the interviews.

ارائه مدل پارادایمی از عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی (مطالعه نظریه زمینه‌ای)

فرزانه تمرچی^۱، اسماعیل اسدپور^{۲*}، کیانوش زهراکار^۳

۱. دانشجوی دکتری تخصصی مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۲. استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه خوارزمی، تهران و کرج، ایران.

۳. دانشیار و مدیر گروه مشاوره، دانشگاه خوارزمی، تهران و کرج، ایران.

مشخصات مقاله

چکیده

کلیدواژه‌ها:

خیانت زناشویی، عوامل زمینه‌ساز، مردان، زنان

زمینه: ازدواج یک رسم معمول و عرف برای تشکیل رابطه‌ای در تعهد انحصار عاطفی و جنسی بین زوج است. در حالی که امروزه در موارد بسیاری، شاهد آسیب دیدن سلامت خانواده و جامعه، با شکسته شدن این تعهد و رخ دادن خیانت زناشویی هستیم. لذا شناسایی عمیق عوامل سبب‌ساز این پدیده، جهت پیشگیری، امری ضروری است.

هدف: هدف از پژوهش حاضر، شناسایی عوامل زمینه‌ساز گرایش افراد به خیانت زناشویی، به منظور پیشگیری از بروز این آسیب در خانواده‌ها است.

روش: پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و روش نظریه زمینه‌ای انجام گرفت. جامعه مورد مطالعه، شامل تمامی مردان و زنان متأهل ساکن شهر تهران بود که مرتکب خیانت زناشویی شده و در سال‌های ۹۶ تا ۹۹ به مراکز مشاوره استادروزبه، راه‌نو، پرنده و مهرآیین مراجعه نموده بودند. مشارکت کنندگان، ۱۱ مرد و ۱۰ زن دارای معیارهای ورود بودند که به شیوه هدفمند انتخاب شدند. ابزار این پژوهش، مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته بود. تحلیل داده‌ها به روش سه مرحله‌ای اشتراوس و کرین (۱۹۹۰) انجام شد.

یافته‌ها: از تجزیه تحلیل داده‌ها در مرحله کدگذاری باز، دو دسته مقوله اصلی شامل: شرایط علی (فردی - شخصیتی، فردی - خانوادگی، زوجی - رابطه‌ای)؛ شرایط بافتاری (جامعه، شغلی، فضای مجازی) و یک دسته مقوله فرعی شامل: شرایط مداخله‌گر (دوستان، پول، قدرت و کشف ویژگی‌های مثبت خود) و از کدگذاری محوری: مقوله (نیازها) و از کدگذاری گزینشی، سه طبقه اصلی (عوامل مستعدکننده، نگهدارنده و پاسخ‌دهنده) حاصل شد.

نتیجه‌گیری: زنان و مردان خیانت‌کار، تحت تأثیر مقولات اصلی و فرعی ذکرشده، حول محور نیازها، به خیانت زناشویی گرایش پیدا می‌کردند و با راهبردهایی کارآمد، باعث پیامدهایی مفید مثل حفظ آشیانه و با راهبردهایی ناکارآمد باعث پیامدهایی مضر مثل طلاق می‌شدند.

دریافت شده: ۱۳۹۹/۰۸/۱۸

پذیرفته شده: ۱۳۹۹/۱۱/۰۶

منتشر شده: ۱۴۰۰/۱۱/۰۱

* نویسنده مسئول: اسماعیل اسدپور، دکتری تخصصی مشاوره خانواده، استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه خوارزمی، تهران و کرج، ایران.

رایانامه: dr.iasadpour@khu.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۲۶۴۰۳۲۳۰

مقدمه

ازدواج به‌عنوان اساس نهاد اجتماعی خانواده، در جوامع مختلف، اشکال مختلفی داشته (ویمالاسنا، ۲۰۱۶) و بر حیطه‌های مختلفی نیز تأثیر می‌گذارد. اما امروزه با کم‌رنگ شدن تدریجی ارج و قداست این پیمان (ساسلر و لیچتر، ۲۰۲۰ به نقل از کارلسون و می‌یر، ۲۰۱۴)، تعهد انحصار روابط جنسی و عاطفی زوج، درهم شکسته و خیانت زناشویی رخ می‌دهد (آلندروف و چیمیری، ۲۰۱۳؛ کارگر، کیمیایی و مشهدی، ۱۳۹۳)؛ اعتماد بین زوج خدشه‌دار شده (هرتلین، وچلر و پایرسی، ۲۰۰۵) و آثار مخرب عظیمی بر زندگی مشترک زوج، مثل مختل شدن سلامت روانی و تعادل عاطفی و رفتاری همسر باقی‌می‌گذارد. همچنین می‌تواند باعث افزایش خطر انتقال بیماری‌های جنسی (لودووا، جانیز و هاویگر، ۲۰۱۳)، آسیب‌های عاطفی و حتی مرگ بشود (جونز، الدرک و فیگوردو، ۲۰۱۱). از دیگر پیامدهای خیانت زناشویی، طلاق است که فرزندان نیز از آسیب‌های آن بی‌نصیب نخواهند ماند. در ایران نیز کلهر (۱۳۸۶) با بررسی قتل‌های مختلف، مشاهده کرد که بیشترین آمار قتل‌های خانوادگی، به زنانی مربوط است که به دلیل رابطه نامشروع و سوءظن، توسط همسران خود به قتل رسیده‌اند. از سوی دیگر، ۲۲ درصد از قتل‌های خانوادگی مربوط به قتل مردان توسط همسرانشان است که ۴۰ درصد قتل‌ها با همدستی همسر با معشوق خود بوده است.

پژوهش‌های اخیر در زمینه پیش‌بینی خیانت، به عوامل فردی، رابطه‌ای و بافتاری به صورت هم‌زمان توجه کرده‌اند (باران‌اولادی، اعتمادی، احمدی و فاتحی‌زاده، ۲۰۱۶؛ آلن و اتکینز، ۲۰۰۵) که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. مطالعه مفاسا، موتادوا و نیامارو (۲۰۱۷) با عنوان "شناسایی عوامل روانشناختی مؤثر بر تمایل زنان به خیانت زناشویی" با روش کیفی پدیدارشناختی، نشان داد که نداشتن اعتماد، توجه، نادیده‌گرفته‌شدن و لذت نبردن از رابطه جنسی، از مهم‌ترین عوامل روانشناختی مؤثر در تمایل زنان به خیانت زناشویی بود. نتایج پژوهش دیمیتز (۲۰۱۶) با عنوان "تأثیر خیانت روی زوج‌ها از نقطه‌نظر درمانی"، با روش مطالعه موردی بر روی دو مرد ۴۱ تا ۴۰ ساله، نشان داد که عدم رضایت جنسی و رابطه سست عاطفی همسران، بعد از ایجاد عدم تعادل در رابطه همسران، موجب بروز خیانت می‌شوند. جین فرو و همکارانش (۲۰۱۴) در پژوهش کیفی پدیدارشناسی با عنوان "بررسی جاذبه‌های احتمالی خیانت زناشویی زنان"

طی مصاحبه با ۴ زن مرتکب خیانت زناشویی، بیان کردند که زنان خیانت‌کار، به‌دلیل دریافت توجه مثبت از نفروسوم، جذابیت رابطه فرازناشویی برایشان بیشتر می‌شده است. افشاری کاشانیان، زهراکار، محسن‌زاده و تاجیک اسماعیلی (۱۳۹۷) در پژوهش کیفی با رویکرد نظریه زمینه‌ای تحت عنوان "شناسایی عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی در زنان"، طی مصاحبه با ۱۷ زن مرتکب خیانت زناشویی، علل زمینه‌ساز خیانت زناشویی را کسالت بار شدن زندگی بعد از کشف یکدیگر، ضعف‌های ذاتی ازدواج، آسیب‌پذیری در زمان سرکوفته شدن نیاز جنسی یا عاطفی و تحول جامعه، شناسایی کردند. نتیجه پژوهش حویزی‌زادگان (۱۳۹۶) با عنوان "رابطه هیجان‌خواهی، عاطفه مثبت و منفی و ناگویی هیجانی با خیانت زناشویی" با روش همبستگی بر روی ۲۰۰ نفر نشان داد که افراد با ویژگی شخصیتی هیجان‌خواهی، ناگویی هیجانی و عاطفه منفی بالا، تمایل زیادی به خیانت زناشویی دارند و عاطفه مثبت، پیش‌بینی‌کننده قوی برای خیانت زناشویی نیست. پژوهش پیکانیان و فرهادی (۱۳۹۶) با عنوان "اعتیاد اینترنتی به عنوان پیش‌بینی‌کننده خیانت زناشویی و طلاق" با روش رگرسیون بر روی ۱۰۰ نفر از متقاضیان طلاق، نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت، احتمال خیانت زناشویی اینترنتی را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش اجتهادی و واحدی (۱۳۹۶) با عنوان "بررسی جامعه‌شناختی پتانسیل خیانت در روابط زناشویی و عوامل مؤثر بر آن" با روش پیمایشی و بر روی ۲۵۲ نفر، آشکار ساخت که هرچه ارزش‌های فردی، بیشتر حاکم شوند، تعهد در روابط زناشویی کاهش می‌یابد و به‌دنبال آن، پتانسیل خیانت بیشتر می‌شود. نتایج پژوهش چوپانی و همکاران (۱۳۹۵) با عنوان "بررسی ویژگی‌های شخصیتی مردان بی‌وفا (خیانت): یک مطالعه کیفی پدیدارشناسی" طی مصاحبه با ۸ مرد مرتکب خیانت زناشویی، نشان داد که در آنها ۶ ویژگی تنوع‌طلبی جنسی، اعتماد به نفس پایین، عدم پایبندی مذهبی، ضعف یا عدم وجدان، دلبستگی اجتنابی و هیجان‌خواهی، وجود داشت. نتایج مطالعه روستایی (۱۳۹۵) با عنوان "بررسی تأثیر رسانه‌های نوپدید (اینترنت، ماهواره و تلفن همراه) بر خیانت عاطفی زوج و عوامل مؤثر بر آن" با روش توصیفی پیمایشی بر روی ۱۲۰ نفر از افراد متأهل شهرستان تربت حیدریه، نشان داد: بین تحصیلات، آشنایی و علاقه به همسر قبل از ازدواج، با خیانت عاطفی، رابطه منفی وجود دارد. همچنین استفاده از رسانه‌های نوپدید مثل ماهواره، بر میل جنسی، رضایت زناشویی و رابطه

کلیدی بوده است که چه عواملی در مردان و زنان، زمینه‌ساز گرایش آنان به سوی خیانت زناشویی است؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و روش نظریه زمینه‌ای^۱ انجام گرفت. رویکرد کیفی به‌خصوص با روش نظریه زمینه‌ای در پدیده‌هایی مثل خیانت زناشویی که به دلیل پیچیدگی‌های نهفته در رویدادهای مختلف زناشویی، همواره در آن زمینه، کمبود اطلاعات همه‌جانبه وجود دارد، می‌تواند مناسب‌ترین روش مطالعه باشد. زیرا علاوه بر استخراج اطلاعات از دل داده‌های حاصل از تجربه مشارکت‌کنندگان، با ترسیم پارادایم نهایی، می‌توان علاوه بر عوامل اصلی، زمینه‌ای، محوری و مداخله‌گر زمینه‌ساز خیانت زناشویی؛ تأثیر و تأثر متقابل این عوامل را نیز نشان داد. از سویی دیگر از آنجا که در این روش، به معانی تجارب تمام افراد توجه می‌شود (فیشر، ۲۰۰۶) و هر فردی ممکن است تجارب منحصر به فردی داشته باشد؛ بنابراین هر مطالعه نظریه زمینه‌ای جدید می‌تواند نتایج جدیدی داشته باشد. همچنین با پیشرفت تکنولوژی و امکان برقراری روابط راحت‌تر و گسترده‌تر، روز به روز شیوه‌های جدیدتری از خیانت زناشویی رخ می‌دهد. بنابراین به پژوهش‌های جدیدتری با رویکرد کیفی و روش نظریه زمینه‌ای برای مطالعه و توجیه نظری پدیده خیانت زناشویی، نیاز خواهد بود. در این پژوهش، پژوهشگر با افرادی که تجربه خیانت زناشویی را در زندگی خود داشتند و دارای معیارهای ورود بودند و می‌توانستند بهترین اطلاعات را در مورد موضوع ارائه دهند، مصاحبه انجام، ضبط و یادداشت برداری نمود و در فرآیند کار نیز بر توصیف آنچه که افراد بیان می‌کنند، تمرکز شد تا دیدگاه‌های تازه‌ای کشف شود. واحد تحلیل در پژوهش حاضر، افرادی بودند با معیارهای ورود زیر:

۱. تعدادی مرد و زن متاهل شرعی و قانونی که در زمان خیانت، عقد دائم بودند.
۲. داشتن رابطه فرازناشویی.
۳. تمایل به مشارکت در پژوهش.
۴. توانایی انتقال اطلاعات لازم.

عاطفی بین زوج، تأثیر منفی می‌گذارد. پژوهش عجم (۱۳۹۵) با عنوان "تأثیر آموزش‌های مستقیم و غیرمستقیم ماهواره بر تعارض زناشویی و نگرش به خیانت زناشویی" با استفاده از فرمول کوکران بر روی ۴۰۰ نفر، بیانگر این بود که رفتارهای مخرب زوج درگیر خیانت زناشویی، مانند قهر کردن، ترک خانه و تعارض، در سال‌های اول زندگی، بیشترین پیش‌بینی‌کننده میزان طلاق و خیانت بوده است. فتحی، فکرآزاد، غفاری و بوالهروی (۱۳۹۲) در یک تحقیق کیفی به روش نظریه زمینه‌ای با عنوان "بررسی و تحلیل عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی مردان" با مشارکت ۴۰ مرد بی‌وفا، از اطلاعات دموگرافیک این پژوهش دریافتند که میزان بی‌وفایی مردان، در مشاغلی که ارتباط زیادی با جنس مخالف دارند، بیشتر است و بیشترین میزان بی‌وفایی زناشویی در ده سال اول ازدواج آنها اتفاق افتاده است.

همانطور که مشاهده می‌شود، کمتر پژوهشی به کشف علل زمینه‌ساز و ریشه‌ای و همه‌جانبه این پدیده، از دل داده‌های به‌دست آمده از زنان و مردانی که خود، مرتکب خیانت زناشویی شده‌اند پرداخته‌اند. حتی پژوهش‌های کیفی انجام شده در این مورد هم یا فقط روی یک جنس (زنان یا مردان) انجام شده و یا پدیدارشناسانه بوده. همچنین با توجه به گستردگی مسائل زمینه‌ساز خیانت زناشویی، هنوز مجموعه عوامل زمینه‌ساز ناشناخته بسیاری وجود دارد که جهت ارائه آنها نیاز به طراحی یک الگو یا مدل پارادایمی در این مورد وجود دارد که در عین نشان دادن خود عوامل، چگونگی ارتباط آن‌ها با هم و تأثیرپذیری‌شان از هم را نیز نشان دهد. از سویی دیگر چون در پژوهش داده‌بنیاد، نتایج از دل داده‌ها به دست می‌آید، ممکن است هر فرد از دل داده‌های مختلف، یافته‌های جدیدی به دست بیاورد و با توجه به تغییرات روزافزونی که در دنیای تکنولوژی و نوع روابط فرد و مشاغل و جوامع گوناگون رخ می‌دهد، پیوسته لازم است در زمینه‌های مختلف، پژوهش‌هایی مطابق با تغییرات روز انجام شود. همانطور که امروزه شاهد انواع متنوع‌تری از خیانت زناشویی به‌خصوص در فضای سایبری هستیم که در پژوهش‌های قبلی وجود نداشته. به گفته وایزر و وایگل (۲۰۱۵) نیز بررسی‌های علمی بیشتر، برای شناسایی عوامل و متغیرهای مرتبط با خیانت زناشویی و پیامدهای آن در جامعه، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. پژوهش حاضر نیز در جستجوی پاسخ به این سؤال

¹. Granded Theory

معیارهای خروج عبارت بود از:

۱. کسانی که در عقد موقت به همسر خود خیانت کرده بودند. ۲. افرادی که توسط افراد دیگر برای مصاحبه معرفی می‌شدند اما تمایلی به شرکت در مصاحبه نداشتند.

جامعه مورد مطالعه، شامل تمامی مردان و زنانی بود که در سال‌های ۹۶ تا ۹۹ به دلیل درگیری در خیانت زناشویی، به مراکز مشاوره استاد روزبه، راه نو، پرند و مهرآیین در تهران مراجعه نموده‌اند.

در این پژوهش برای انتخاب نمونه، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. مشارکت‌کنندگان، ۱۱ مرد و ۱۰ زن متأهل ساکن شهر تهران بودند که تجربه خیانت زناشویی داشتند و علاوه بر تمایل به شرکت در مصاحبه، توانایی انتقال اطلاعات را هم داشتند. از آنجا که در این پژوهش، روش تعیین حجم نمونه، روش اشباع داده‌ها بود، فرآیند انتخاب آزمودنی‌ها تا

رسیدن به اشباع داده‌ها که ۱۸ نفر بودند، ادامه یافت و پس از آن، جهت اطمینان بیشتر، با سه نفر دیگر نیز مصاحبه شد و تعداد مشارکت‌کنندگان به ۲۱ نفر رسید تا در عمل، پیشرفت مطالعه به شناسایی مقوله یا مفهوم جدیدی منجر نشود. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، ابتدا هدف تحقیق، رویه‌های تحقیق، خطرات و فواید تحقیق، ماهیت داوطلبانه بودن شرکت در تحقیق، برای آنان بیان شد. حق شرکت‌کننده برای انصراف از شرکت در تحقیق در هر زمانی و روش‌هایی که فرد را مورد محافظت قرار دهد، مد نظر قرار گرفت. به شرکت‌کنندگان در پژوهش اطمینان داده شد که اطلاعات به دست آمده از آنها محرمانه خواهد ماند و نتایج پژوهش، بدون ذکر نام آنها منتشر خواهد شد. به منظور رعایت این امر، در حین پیاده‌سازی نوارها، همه اسامی به کد، تغییر و طی تحلیل داده‌ها و بیان نتایج نیز صرفاً با همان کدها به آنها اشاره شد.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد شرکت‌کننده در پژوهش

سن	سن ازدواج	سن آغاز رابطه	مدت رابطه	نوع رابطه	تحصیلات	شغل	فرزندان	تعداد روابط

(ب) ابزار

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه عمیق نیمه‌ساختار یافته بود. ابتدا مصاحبه‌ها با یک سؤال کلی در مورد عامل یا عوامل گرایش فرد به سوی خیانت زناشویی آغاز می‌شد و در طول مصاحبه در مواقع لازم از سؤالات کاوشگرانه، مانند: "می‌توانید در این باره بیشتر توضیح دهید؟ یا می‌شود منظورتان را واضح‌تر بیان کنید؟" جهت دستیابی به جزئیات و اطلاعات غنی‌تر استفاده شد. پس از انجام مصاحبه‌های نخست، سؤالات دیگری نیز به سؤالات آغازین اضافه شده و در مصاحبه‌های بعدی مورد استفاده قرار می‌گرفت. به عبارت دیگر پس از تحلیل اولین مصاحبه، این سؤالات و مفاهیم، جای خود را به مفاهیمی می‌دادند که از داده‌ها استخراج می‌شدند. بنابراین، سؤالات اولیه، مبنای گردآوری داده‌ها در مصاحبه‌های بعدی می‌شدند. پس از پیاده‌سازی و تجزیه تحلیل و کدگذاری هر مصاحبه، سؤالاتی به سؤالات مصاحبه‌ی بعدی جهت دریافت کدهای جدید، افزوده می‌شد. سؤالات اساسی که از ابتدا و در مصاحبه‌های آغازین راهنمای پژوهشگر بودند، عبارت بود از:

- خیانت زناشویی چه جذابیت‌هایی برای آنان داشت؟

- ابتدا چه چیز فرد را به آن سمت سوق داد؟

- نقش کیفیت رابطه با همسر، در شکل‌گیری خیانت زناشویی در آن فرد چه بود؟

- نگرش فرد به ازدواج به عنوان یک تعهد تا چه حد در گرایش او به خیانت زناشویی نقش داشته؟

- نقش انتظارات فرد از همسرش، در گرایش به خیانت زناشویی او چه بوده؟

- آیا سابقه خیانت زناشویی در خانواده یا اقوام درجه یک فرد خیانت‌کار وجود داشته است؟

همچنین سعی شد در زمان اجرای مصاحبه‌ها، شرکت‌کننده، هدایت‌گر اصلی روند مصاحبه باشد. طول مدت زمان هر مصاحبه، باز و مدت زمان اجرای مصاحبه‌ها بسته به مصاحبه شونده، از یک تا سه ساعت به طول می‌انجامید. هر مشارکت‌کننده، بسته به میزان اطلاعاتی که بیان می‌کرد، بین دو تا سه جلسه مصاحبه داشت کلیه مصاحبه‌ها با رضایت کامل مشارکت‌کنندگان و بدون حضور افراد دیگر در مرکز مشاوره مهرآیین انجام و در قالب یک فایل صوتی ضبط می‌گردید. پس از اتمام مصاحبه، فایل صوتی روی کاغذ پیاده می‌شد تا مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد و نتایج آن در فرآیند اجرای مصاحبه‌های بعدی لحاظ شود.

پیش‌فرض‌های پیشین خود را تا حد امکان در فرایند جمع‌آوری اطلاعات دخالت ندهد. ۳) جهت تضمین قابلیت اطمینان و کفایت، از راهنمایی متخصصان در زمینه کیفی استفاده شد. ۴) جهت افزایش قابلیت انتقال، از حضور هر دو جنس استفاده شد.

برای بررسی اعتبار این پژوهش، پژوهشگر در طول مصاحبه و پیاده‌سازی و کدگذاری، سؤالاتی از مشارکت‌کننده می‌پرسید که مطمئن شود برداشت او با منظور مشارکت‌کننده همخوانی دارد یا خیر؟ از سویی دیگر پژوهشگر، جهت بررسی وجود سوگیری شخصی، با همکاران خود به بحث در مورد یافته‌های خود پرداخته است. در ادامه نیز جهت کسب بیشترین اجماع، نظر متخصصان تحقیق کیفی را نیز در مورد کدها، جو یا شده است. نتایج حاصل از تجزیه تحلیل داده‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ صورت گرفت. در ابتدا یافته‌های توصیفی پژوهش با استفاده از آماره‌های میانگین و انحراف معیار گزارش می‌گردد، سپس یافته‌های استنباطی و آزمون فرضیه‌ها مطرح می‌شوند. میانگین و انحراف معیار متغیر خودکارآمدی اجتماعی و زیر مقیاس‌های آن در دانش‌آموزان تیزهوش در مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها: برای تحلیل داده‌ها از روش سه مرحله‌ای کدگذاری و مقایسه مداوم پیشنهاد شده اشتراک و کرین (۱۹۹۰) استفاده شد. به این صورت که ابتدا پس از پیاده کردن مصاحبه‌ها، در مرحله کدگذاری باز، متن مصاحبه به بخش‌های مختلف خرد می‌شد. سپس جملات یا پاراگراف‌های مفهوم‌ساز به عنوان کدهای اولیه یا کدهای خام استخراج می‌شدند. پس از آن به جمله یا پاراگراف‌های استخراج‌شده بر اساس محتوای آن، یک برچسب داده می‌شد که همان کد ثانویه بود. در مرحله بعد با مقایسه مداوم کدها با یکدیگر و با دیگر داده‌های بدست آمده از مصاحبه‌ها، به طبقه‌بندی دسته‌های موضوعی فرعی و طبقات، بر مبنای ویژگی‌های مشابه، وجوه مشترک و تناسب میان مقولات پرداخته شد. در این مرحله، با استفاده از کدگذاری محوری، رابطه موجود درون خوشه‌ها، و روابط میان طبقات فرعی با دسته‌های موضوعی، تعیین و پردازش گردید. با رسیدن به مرحله اشباع داده‌ها، کلیه مقوله‌ها و طبقات، با بهره‌گیری از کدگذاری انتخابی، یکپارچه‌سازی و ترکیب شدند. به منظور صحت و اعتباریابی داده‌های پژوهش، از چهارشاخص موثق بودن اعتبار گویا و لینکلن (۱۹۹۴)، به نقل از بریمن، (۲۰۰۱) استفاده شد. ۱) جهت تضمین قابلیت اعتبار داده‌ها پس از تحلیل، هر مصاحبه دوباره به شرکت‌کننده بازگشت داده شد و صحت و سقم مطالب، تأیید و تغییرات لازم اعمال گردید. ۲) جهت تضمین قابلیت تصدیق، سعی شد که پژوهشگر،

جدول ۲. عوامل اصلی مفاهیم مقولات و طبقات تأثیرگذار در گرایش به خیانت زناشویی

عوامل اصلی	مقولات	مفاهیم	طبقات
	نگرش‌ها، رفتارها، گرایش‌ها	باورهای غلط ازدواج، اعتقاد به صیغه، درددل باجنس مخالف، گرایش درونی به خیانت.	
عوامل فردی	شخصیت: اختلالات، تیپ‌ها، ویژگی‌ها	شخصیت DTP، وابسته، هیجان‌خواه، عاشق‌پیشه، خودشیفته. آستانه تحمل پایین، تنوع‌طلبی، مغرور، انتقام‌جویی، عدم هوشیاری شناختی / رفتاری / هیجانی.	عوامل مستعدکننده
شرایط علی	عوامل مؤثر پیش از ازدواج	تسری روابط قبلی، الگوهای غلط رفتاری خانواده‌مبداء، اعتیاد به روابط چندگانه.	
عوامل فردی مربوط به ازدواج	عوامل مؤثر هنگام ازدواج	عدم آمادگی رشدی / شناختی برای ازدواج، ازدواج اجباری، ازدواج قبل از اتمام کامل رابطه قبلی.	
	عوامل مؤثر پس از ازدواج	نگرش متفاوت با همسر، برخی اسطوره‌های خیانت، عدم رضایت زناشویی، سوءاستفاده از اعتماد همسر، عدم بیان نیازها و مشکلات به همسر،	پاسخ‌دهنده
عوامل تعاملی یا رابطه‌ای	مشکلات و تعارضات با همسر	تمایز نایافتگی همسر، احساس خفقان در رابطه، عزت‌نفس پایین همسر، عدم جذابیت همسر،	مستعدکننده و نگاه‌دارنده

عوامل اصلی	مقولات	مفاهیم	طبقات
		بدبینی همسر، طلاق عاطفی، کنترل‌گری همسر، قهرهای طولانی، تعارضات فراوان و شدید، فرسودگی زناشویی، خیانت همسر، بیماری روانی همسر، تمامیت‌خواهی همسر، تأیید و توجه‌طلبی بیش‌ازحد همسر.	
	نیازها (عاطفی، جنسی، هیجانی، مالی، عزت، قدرت)	نیاز به: توجه و محبت کلامی، فیزیکی و جنسی، مراقبت، شور و هیجان، آرامش، احساس تعلق، احترام، صمیمیت، دوست داشته شدن غیر مشروط، هم‌صحت، رشد، شنیده شدن، درک شدن در بحرانها، قدردانی، تأیید، تحسین، دیده شدن، داشتن علائق مشترک، همخوانی اعتقادات و باورها، لذت، شادی، وجود فرزند، تفریحات دوتایی، مالی، درک متقابل و همدلی، پذیرش، حمایت همسر، رابطه عاشقانه، دلجویی، رهایی از ضوابط، تفریح آزاد، جوانی کردن. کارآمد: تمایل به حفظ زندگی به‌خاطر فرزند، مراجعه به مشاور و کاربست توصیه‌های او، ابراز پشیمانی از خطا و سعی در جبران. ناکارآمد: دلیل تراشی برای انجام خطا و توجیه خود برای حفظ رابط با فرد سوم، نپذیرفتن سهم خطای خود. وجود افراد متقاضی در جامعه، شرایط بد اقتصادی، وجود الگوهای غلط در جامعه.	مستعد کننده
راهبردها	راهبردهای مقابله‌ای	فشار کار، عدم رعایت مرزها در روابط، مدت و فضای همکاری با جنس مخالف، تداخل روابط کاری با خانوادگی. فراهم بودن شرایط شروع رابطه، عدم احساس خطر.	پاسخ‌دهنده
	جامعه: جو نامناسب	فشار کار، عدم رعایت مرزها در روابط، مدت و فضای همکاری با جنس مخالف، تداخل روابط کاری با خانوادگی.	مستعد کننده
شرایط زمینه‌ای و بافتی	شرایط شغلی، محیط کار و همکاران	فشار کار، عدم رعایت مرزها در روابط، مدت و فضای همکاری با جنس مخالف، تداخل روابط کاری با خانوادگی.	
	فضای مجازی: دسترسی آسان	فشار کار، عدم رعایت مرزها در روابط، مدت و فضای همکاری با جنس مخالف، تداخل روابط کاری با خانوادگی.	
	تأثیر دوستان	شرکت در مکانهای ناموجه برای متاهلان، دعوت و تشویق به روابط فرازناشویی، به خود حق هر تفریحی دادن، سوء استفاده از توجه دیگران، عدم دغدغه‌ی مالی، سوء استفاده از توانمندی موقعیتی.	مستعد کننده و نگه‌دارنده
	پول	کشف ویژگی‌های مثبتی که تا به حال در خود ندیده بود.	
شرایط مداخله‌گر	قدرت	سوء استفاده از توانمندی موقعیتی.	
	کشف ویژگی‌های مثبت خود	کشف ویژگی‌های مثبتی که تا به حال در خود ندیده بود.	مستعد کننده و نگه‌دارنده
	مسایل مربوط به خانواده‌های مبدا	خانواده مبدا خود: فشارها و دخالت‌های والدین همسر، فرد خانواده مبدا: تحریک شدن بر علیه همسر توسط همسر خانواده مبدا.	مستعد کننده و نگه‌دارنده
	پیامدها	پیامدهای مثبت: تصمیم همسر به جبران ضعفها، افزایش تاب‌آوری در برابر تعارضات با همسر که به حفظ بیمارگونه‌آشپانه منجر شده. پیامدهای منفی: تمایل به طلاق، کاهش علاقه و دور شدن از همسر.	پاسخ‌دهنده

در زیر نمونه‌ای از بیانات مصاحبه‌شوندگان روایت گردیده است.

"وقتی ببینی هیچ‌کدوم از نیازها با همسرت برآورده نمی‌شه، چی کار می‌کنی؟" (شرکت کننده شماره ۵- مرد ۳۸ ساله)

(نیازها)

"من به دنبال یک نیاز، نیاز به دوست داشته شدن بی قید و شرط و بدون توقع بودم." (شرکت کننده شماره ۱- مرد ۳۱ ساله)

شرایط علی (عوامل شخصیتی)

شخصیت سه گانه اهریمنی (خودشیفته، ماکیاول و جامعه‌ستیز)

"من این کار (صیغه) رو حق خودم می‌دونستم. دوست داشتم تفریح کنم. بی قید و شرط با هر کی می‌خوام و هر چقدر می‌خوام." (شرکت کننده شماره ۲- مرد ۳۰ ساله)

شخصیت وابسته

"خیلی بهش وابسته شده بودم. بدون اون زندگی برام خیلی غیر قابل تحمل بود." (شرکت کننده شماره ۸- زن ۴۰ ساله)

"خیلی بهش وابسته شدم و برام سخته دوری ازش." (شرکت کننده شماره ۲- مرد ۳۰ ساله)

شرایط علی (ویژگی‌های فردی)

نگرش فرد به ازدواج

"چون دو دفعه ازدواج کردم باید یه کسی باشه که منو دوست داشته باشه و با شرایطم کنار بیاد." (شرکت کننده شماره ۵- مرد ۳۸ ساله)

"به نظر من اگه زن و شوهر در طلاق عاطفی باشن، هر کدوم بخوان می‌تونن با هر فردی خواستن رابطه داشته باشن." (شرکت کننده شماره ۹- زن ۳۴ ساله)

شرایط علی (عوامل فردی مربوط به ازدواج)

پیش از ازدواج (تسری روابط قبل از ازدواج)

"اینکه قبل از ازدواج هم بارها با چند نفر همزمان دوست بودم، باعث شده بود که بازم این کار رو انجام بدم. عادت داشتم." (شرکت کننده شماره ۱- مرد ۳۱ ساله)

هنگام ازدواج

"اون موقع که من می‌رفتم خواستگاری، نمی‌دونم چرا فکر می‌کردم که یه کاری باید بکنیم که دیگه باید تموم بشه." (شرکت کننده شماره ۳- مرد ۲۵ ساله)

"یک ازدواج سنتی بود. فقط به خاطر پدرم بله گفتم." (شرکت کننده شماره ۸- زن ۳۴ ساله)

پس از ازدواج (تعارضات زناشویی)

"تعداد دعوای من واقعا زیاد بود هیچ وقت فکر نمی‌کرد این مدل رفتارهاش داره منو از خودش دور می‌کنه. تو مناسبت‌های مختلف سعی کردم رابطمون رو گرم کنم. اما اون نمی‌خواست." (شرکت کننده شماره ۹- مرد ۴۲ ساله)

"من یادمه همیشه قهرامون یه هفته، دو هفته یا سه هفته بود. یه بار یادمه یکسال پیش بود که ما یک‌ماه قهر بودیم. نه ایشون پا پیش می‌گذاشت نه من." (شرکت کننده شماره ۹- زن ۳۴ ساله)

شرایط مداخله گر

کشف ویژگی‌های مثبت خود

"اون دخترخانم تو اداره، عاشق منه. برای من خیلی ارزش قایله و بهم احترام می‌ذاره. تمام خانم‌های اداره به من می‌گن خوش به حال همسرتون با این اخلاق خوب شما." (شرکت کننده شماره ۱۰- مرد ۴۰ ساله)

"شاید یکی از اون چیزهایی که اون خیلی گرایش پیدا کرد به من، قطعا قوی بودن من توی کار بود و زن خودش این مدلی نبود. قوی بودن من، تو کارم براش تحسین برانگیز بود." (شرکت کننده شماره ۳- زن ۳۳ ساله)

پول و قدرت

"هم پولشو دارم هم جذابیت چهره و فیزیکی و هم قدرت لازم" (شرکت کننده شماره ۱- مرد ۳۱ ساله)

"من از وقتی اومدم تو اجتماع و شاغل شدم و به قابلیت‌هام پی بردم، شهامت پیدا کردم که به فکر خودم باشم." (شرکت کننده شماره ۹- زن ۳۳ ساله)

باورها و عقاید

"من از همون اول حق خودم می‌دونستم همیشه هم حق خودم می‌دونم. چیزیه که در دین ما هست و من بهش اعتقاد دارم و صیغه کردن رو اصلا خیانت نمی‌دونم." (شرکت کننده شماره ۲- مرد ۳۰ ساله)

تأثیر دوستان

"وقتی با دوستان دور هم جمع می‌شیم همه با افتخار از خیانت‌هاشون صحبت می‌کنن و برای همه عادی می‌شه." (شرکت کننده شماره ۹- زن ۳۴ ساله)

"دوستان اهل زن و صیغه و اینا بودن ولی من نه." (شرکت کننده شماره ۹- مرد ۴۲ ساله)

شرایط زمینه‌ای (بافت)

شرایط شغلی

"تو اون شرایط بحران اداری، نیاز به یک همیار که به رییس اداره نزدیک باشه داشتم که این خانوم بود." (شرکت کننده شماره ۱۱- مرد ۳۸ ساله)

عدم وجود مرزها در محل کار و روابط کاری

"ما تو محل کار، بهم خیلی نزدیک شده بودیم. اون منو خیلی قبول داشت و از من تعریف می‌کرد. در حالی که همسر من مسخره می‌کرد." (شرکت کننده شماره ۸- زن ۴۰ ساله)

"تو اداره، روابط همکاران جنس مخالف با هم خیلی صمیمی شده بود. ساعات طولانی با هم کار کردن تو یک اتاق. متأسفانه مرزهای ارتباطی رو رعایت نکردیم." (شرکت کننده شماره ۱۱- مرد ۳۸ ساله)

جامعه

اوضاع نابسامان اقتصادی در جامعه

"من به کارگرم حقوق ماهی دو میلیون، به خواهرم بدهکار بودم مجبور شدم طلاهای خانمم رو بفروشم تا بدهی‌ام به خواهرم رو بدم. زنم همش سر این موضوع به من غر می‌زد." (شرکت کننده شماره ۱- مرد ۳۱ ساله)

وجود الگوهای غلط در جامعه یا خانواده و اقوام

"شاید علت زیاد شدن خیانت اینه که خیلی راحت خانم‌ها برای هم تعریف می‌کنن و افتخار هم می‌کنن." (شرکت کننده شماره ۹- زن ۳۴ ساله)

"دیگه الان همه مردای متأهل، دوست دختر دارن. تو ادارات همه‌ی مدیران چند تا دوست دختر دارن." (شرکت کننده شماره ۶- مرد، ۵۲ ساله)

فضای مجازی

"من با این آقا تو فیس بوک آشنا شدم." (شرکت کننده شماره ۷- زن)

"به عنوان مدرس، تو شبکه‌های مجازی عضو بودم. و از اون طریق خانم‌هایی که متقاضی کلاس بودن با من در ارتباط بودند." (شرکت کننده شماره ۸- مرد ۳۴ ساله)

راهبردها

کارآمد (کاربست توصیه‌های مشاور برای ترمیم رابطه، رعایت مرزها)

"کم کم وقتی دیدم از من انتظارات دیگری (رابطه جنسی) داره رابطه‌ام رو قطع کردم." (شرکت کننده شماره ۴- زن ۵۲ ساله)

"من از اون رهنمود شما در جلسه مشاوره خیلی استفاده کردم و همین خیلی در ترک این روابط و حفظ زندگی‌م به من کمک کرد." (شرکت کننده شماره ۸- مرد ۳۴ ساله)

ناکارآمد

نپذیرفتن سهم خطای خود

"می‌گم ما هیچ مشکلی با هم نداشتیم که بگم که به مشکلی داریم به بدی می‌کنه، کار بد می‌کنه. نه‌ههه.. این آدم فقط بیمار. (شرکت کننده شماره ۲- مرد ۳۰ ساله)

"از بس منو اذیت می‌کرد و کتک می‌زد با اون آقا دوست شدم که فقط صحبت کنیم. تازه باعث افسردگی منم، خودش شد." (شرکت کننده شماره ۵- زن ۳۸ ساله)

یافتن راه‌های جدید پنهان کاری

"به حساب خودم فکر می‌کردم می‌گفتم اتفاقی نمی‌افته فقط به من گیر می‌ده و من به راهکار دیگه به سوراخ زیرزمینی دیگه پیدا می‌کنم." (شرکت کننده شماره ۶- مرد ۵۲ ساله)

"به عنوان مأموریت کاری، دنبالش رفتم خارج از کشور." (شرکت کننده شماره زن ۳۵ ساله)

پیامدها

مضر یا منفی

دور شدن از همسر و تمایل به طلاق

"بودن این خانوم خیلی مصمم‌ترم کرده بود برای اینکه از همسر جدا بشم." (شرکت کننده شماره ۲- مرد ۳۵ ساله)

"وقتی اون رابطه با تلخی تمام شد، بعد از ۷ یا ۸ ماه، من خودم به این نتیجه رسیدم که این زندگی دیگه فایده‌ای نداره. چون نیازهای تو اینجا برآورده نمی‌شه. پس بهتره که دیگه جداشی." (شرکت کننده شماره ۱ زن ۳۹ ساله)

عدم تلاش برای ترمیم رابطه با همسر

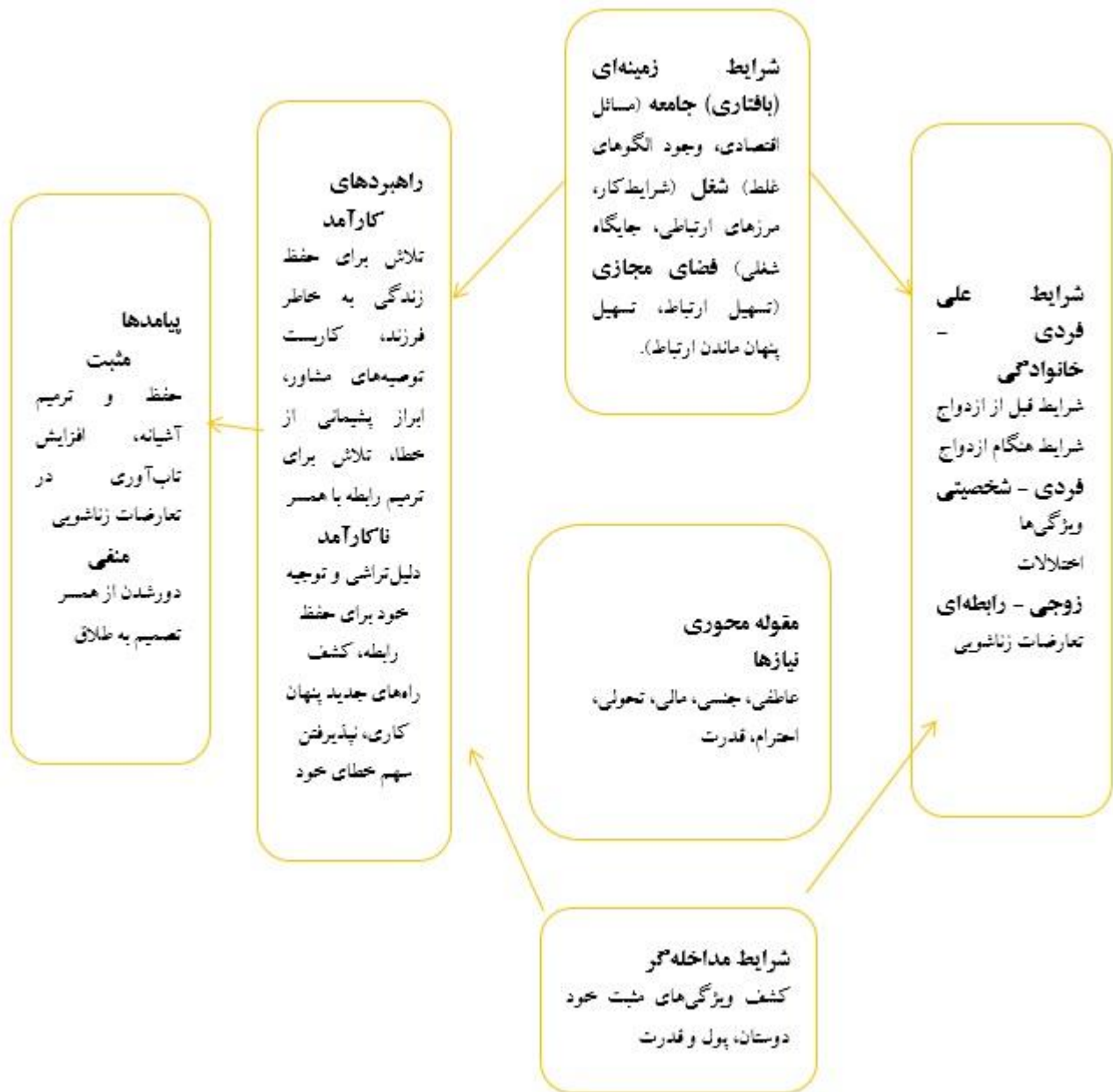
"من دیگه اصلاً نمی‌خواستم هیچ تلاشی کنم با شوهرم برای بهبود رابطه." (شرکت کننده شماره ۴- زن ۵۲ ساله)

"من می‌دونم که رابطه من با همسر هیچ‌وقت درست نمی‌شه برای همین نمی‌خوام تلاشی در این زمینه بکنم." (شرکت کننده شماره ۹- زن ۳۴ ساله)

پیامدهای مفید یا مثبت

تلاشم رو می‌کنم تا نیازهاشو برطرف کنم." (همسر شرکت‌کننده شماره ۴ مرد ۳۱ ساله)
 "من دیگه تمام تلاشم رو دارم می‌کنم که اون راضی باشه. دیگه بهش سخت نمی‌گیرم کنترلش نمی‌کنم." (همسر شرکت‌کننده شماره ۱۰ زن ۴۲ ساله)

تحمل بهتر تعارضات
 "این دوستی‌ها رابطه‌ام با همسر رو آگه بهتر نکرده، بدتر هم نکرده چون منو آروم می‌کرد یا لاقط حفظش کرده شاید آگه نبود، جدا می‌شدم."
 (شرکت‌کننده شماره ۱- مرد ۳۲ ساله)
 جدی‌تر شدن همسر برای رفع نیازهای فرد
 "فکر نمی‌کردم. رابطه جنسی این قدر براش مهم باشه یا سختگیری‌های مذهبی من، تا این حد اذیتش کنه. اما الان دیگه برای حفظ زندگی تمام

نمودار ۱. پارادایم عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی

جمع‌بندی خلاصه از بیانات مشارکت‌کنندگان: همانطور که با ذکر تعدادی از بیانات مشارکت‌کنندگان در پژوهش مشاهده می‌شود، گرایش به روابط فرازناشویی در افراد مختلف، از تعامل مجموعه عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرد. از طرفی عامل نیازها به دلیل ارتباط زیادی که با سایر عوامل بدست آمده از مصاحبه‌ها داشت، به عنوان مقوله محوری عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی، در نظر گرفته شد. این عامل از سوی خود، دربرگیرنده انواع نیازها بود و از سوی دیگر نیز با سایر شرایط و عوامل، در ارتباط بود. ابعادی شامل: شرایط علی مؤثر بر پدیده خیانت زناشویی که خود دربرگیرنده دو دسته عوامل ویژگی‌های فردی - شخصیتی و عوامل رابطه‌ای بود. ویژگی‌های فردی شامل نگرش فرد به ازدواج یا خیانت و ویژگی‌های شخصیتی (تیپ‌های شخصیتی وابسته، سه‌گانه سیاه و عاشق پیشه). عوامل رابطه‌ای که خود به سه دسته عوامل مربوط به پیش از ازدواج، هنگام ازدواج و پس از ازدواج تقسیم شدند. این عوامل تحت تأثیر شرایط مداخله‌گری مثل کشف ویژگی‌های مثبت خود، تأثیر دوستان، پول و قدرت؛ و شرایط زمینه‌ای یا بافتی مثل وجود الگوهای غلط در جامعه، شرایط شغلی، عدم رعایت مرزهای ارتباطی در محل کار، اوضاع نابسامان اقتصادی و وجود فضای مجازی که خود باعث سهولت دسترسی می‌شود؛ قرار می‌گرفتند و موجب گرایش به روابط فرازناشویی جهت برطرف نمودن نیازهای ارضا نشده، می‌شدند. نیازهایی که خود در پنج مقوله عاطفی، جنسی، هیجانات، عزت و احترام و قدرت قرار می‌گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش، شناسایی عوامل زمینه‌ساز گرایش به خیانت زناشویی در افراد، جهت به‌دست آوردن مدلی برای آموزش پیشگیری از رخ دادن این پدیده بود. در بررسی پیشینه پژوهشی مربوط به عوامل مؤثر در ارتکاب خیانت زناشویی، پژوهش‌های همسو با نتایج این پژوهش که در بخش مقدمه ذکر شده‌اند در زمینه مقوله محوری یعنی نیازها، جین فرو (۲۰۱۴) و مفاسا، موتادوا و نیامارو (۲۰۱۷) با تأکید بر نیازهای عاطفی بود. در مورد سایر مقوله‌های پارادایم به دست آمده، پژوهش‌های همسو با شرایط علی زمینه‌ساز گرایش به خیانت (فردی - شخصیتی)، عبارت بود از: اجتهادی و واحدی (۱۳۹۶). چوپانی و همکاران (۱۳۹۵)، استینلی (۲۰۱۷) و دیمیتز (۲۰۱۶)، حویزی‌زادگان (۱۳۹۶)، در مورد شرایط علی

رابطه‌ای، شرایط زمینه‌ای و بافتاری و تأثیر محیط و بافت فرهنگی - اجتماعی جامعه، (بانک، ۱۹۸۰؛ و فتحی، فکرآزاد، غفاری و بواله‌ری (۱۳۹۲). در مورد فضای مجازی، پژوهش‌های پیکانیان و فرهادی (۱۳۹۶)، روستایی (۱۳۹۵) و عجم (۱۳۹۵). در مورد شرایط مداخله‌گر، دیمیتز (۲۰۱۶).

بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش و هماهنگی برخی از نتایج این پژوهش با پژوهش‌های پیشین، مشخص گردید که در ایجاد تمایل به سمت پدیده خیانت زناشویی، نه یک عامل بلکه مجموعه عواملی که با هم در تعامل و ارتباط تنگاتنگ هستند و حول یک مقوله محوری بوجود آمده و در همان راستا عمل می‌کنند؛ نقش دارند. در تمام مصاحبه‌های این پژوهش، مشخص گردید افرادی که مرتکب خیانت زناشویی شده بودند، همه به نوعی به دنبال رفع یک نیاز، حتی بیمارگونه بودند. اکثر آنان، آشکارا نیازهای برطرف نشده خود در رابطه زناشویی را اظهار می‌داشتند. بنابراین آنها ابتدا جهت برطرف کردن یک یا چند نیاز به طور خودآگاه یا ناخودآگاه به سمت روابط فرازناشویی گرایش پیدا می‌کردند. به همین دلیل مقوله نیازها به عنوان مقوله محوری انتخاب شد. برخی از آنها با پیش‌زمینه فردی یا خانوادگی، برخی هم به دلیل تعارضات زوجی و برخی مجموعه همه اینها. در کنار این عوامل، برای برخی افراد، شرایط مداخله‌گری هم مثل تأثیر دوستان، پول، قدرت، کشف ویژگی‌های مثبت خود، و گاهی در برخی افراد همه این عوامل، در یک شرایط زمینه‌ای یا بافتاری دست به دست هم می‌داد. شرایطی مثل نوع شغل یا محیط کار و شیوه ارتباط همکاران، فضای مجازی، وجود الگوهای غلط در جامعه و افراد متقاضی. در کنار این شرایط، افراد راهبردهایی را در مسیر خیانت خود به کار می‌گرفتند که برخی کارآمد و برخی ناکارآمد بودند. راهبردهای کارآمد آنان، پیامدهای مثبت برای رابطه زناشویی‌شان به دنبال داشت و راهبردهای ناکارآمدشان منجر به پیامدهای منفی و آسیب‌زننده به رابطه‌شان با همسرشان شده بود. انتخاب این راهبردها نیز بر اساس نیازهایی که آنان با توجه به ویژگی‌های فردی - شخصیتی یا خانوادگی یا نوع رابطه زوجی خود داشتند؛ در بستر شرایط زمینه‌ای مربوط به هر فرد و شرایط مداخله‌گر موجود برای هر یک از آنان، انتخاب می‌شد. به عنوان مثال افرادی که از نظر ویژگی‌های شخصیتی و پیشینه خانوادگی، افراد متعهدتری بودند، به حفظ رابطه زناشویی و خانواده خود بیشتر از حفظ یک

رابطه فرازناشویی، نیاز داشتند. بنابراین راهبردهای کارآمدی مثل تلاش برای ترمیم رابطه با همسر و پذیرفتن سهم خطای خود و استفاده از راهبردهای مشاور را انتخاب می‌کردند و افرادی که تعهد کمتری داشتند یا شخصیت خودشیفته، ماکیاول، ضداجتماعی، وابسته یا عاشق‌پیشه داشتند، راهبردهای ناکارآمدی مثل کشف شیوه‌های جدید پنهان‌کاری و یا توجیه و نپذیرفتن سهم خطای خود را انتخاب می‌کردند. زیرا برای آنان، ارضا فوری نیازهای شخصی‌شان مهم‌تر از حفظ خانواده و رابطه با همسر بود. بر اساس این داستان، یک مدل پارادایمی که نشان‌دهنده چگونگی زمینه‌سازی گرایش، انجام و ادامه خیانت زناشویی و پیامدهای حاصل از آن بود؛ ارائه گردید که به عنوان مدلی برای پیشگیری از رخدادن این اتفاق در خانواده‌ها، توسط مشاوران و درمانگران خانواده، برای آموزش به زوج‌ها مورد استفاده قرار گیرد. در هیچ کدام از پژوهش‌های انجام شده در جهان و ایران، تمام این عوامل به صورتی که در این پژوهش در یک پارادایم، حول یک مقوله محوری بنیادین، قرار گرفته باشد و علاوه بر عوامل زمینه‌ساز به عوامل تداوم دهنده و پاسخ‌دهنده نیز اشاره کرده باشد، مشاهده نشد.

محدودیت این پژوهش در زمینه گردآوری داده‌ها بود. چون با وجود آنکه ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و عمیق بود اما به دلیل حساسیت‌های بیشتر جامعه ایرانی، ممکن است افراد، برخی از واقعیت‌ها را کتمان و یا تحریف کرده باشند و یا شرح دقیقی از رخدادها نداده باشند. به خصوص زنان به دلیل سختگیری بیشتری که در زمینه خیانت زناشویی در مورد آنها می‌شود، از افشا شدن برخی مسایل در زمینه خیانتشان وحشت داشتند. برخی افراد هم به دلیل گذشت مدت طولانی از خیانتشان، ممکن است بعضی نکات را فراموش کرده باشند. پیشنهادات کاربردی که با توجه به نتایج این پژوهش به مشاوران خانواده، ازدواج و زوج درمانگران، می‌شود ارائه نمود، این است که با توجه به عوامل زمینه‌ساز گرایش به خیانت زناشویی در زنان و مردان که در این پژوهش به دست آمد، جهت پیشگیری از رخدادن خیانت در زوج‌ها، برنامه‌های آموزشی جهت واکنش‌پذیری در روابط زوج در این زمینه برای قبل از ازدواج افراد و همچنین برنامه‌های آموزش صحیح همسر طراحی نمایند. به مشاوران ازدواج

نیز پیشنهاد می‌شود که در جلسات مشاوره پیش از ازدواج خود، به عوامل فردی و خانوادگی زمینه‌ساز خیانت توجه داشته باشند. همچنین با توجه به اینکه در پژوهش حاضر مشخص شد که نوع روابط در ادارات تأثیر قابل ملاحظه‌ای در گرایش افراد به خیانت زناشویی دارد، به مسئولان و مدیران سازمان‌ها و مؤسسات نیز پیشنهاد می‌شود که نظارت بیشتری بر شرایط محیط کار و نوع روابط کارکنان در جهت رعایت چارچوب‌ها و مرزها در روابط با همکار جنس مخالف داشته باشند. در زمینه پیشنهادات پژوهشی هم با توجه به اینکه پژوهش حاضر فقط در شهر تهران اجرا شده است، به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود این پژوهش را در سایر شهرهای ایران نیز انجام دهند تا عوامل زمینه‌ساز خیانت، با توجه به سایر فرهنگ‌ها و شرایط جغرافیایی و نژادی کشورمان نیز مشخص گردد. همچنین با توجه به اینکه این پژوهش فقط از روش کیفی، استفاده نموده است، جهت دستیابی به اطلاعات دقیق‌تر، انجام پژوهش آمیخته (کیفی - کمی) در این زمینه به پژوهشگران بعدی پیشنهاد می‌گردد. از این طریق ابزاری نیز جهت سنجش عوامل زمینه‌ساز به دست خواهد آمد. از سویی دیگر با توجه به اینکه در پژوهش حاضر، عوامل مؤثر بر انواع خیانت به طور کلی مورد بررسی قرار گرفته است، به پژوهشگران بعدی پیشنهاد می‌گردد که شناسایی عوامل زمینه‌ساز گرایش به خیانت زناشویی را در مورد هر کدام از انواع خیانت به تفکیک، در پژوهش‌های جداگانه‌ای انجام دهند تا مشخص گردد برای هر نوع از خیانت، چه عواملی بیشتر زمینه‌ساز است؟

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از پایان‌نامه نویسنده اول است. که دانشجوی دکتری تخصصی مشاوره دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی تهران بودن. تاریخ تصویب پروپوزال ۱۳۹۶/۷/۱۴ است.

حامی مالی: این مقاله در قالب پایان‌نامه دکتری و بدون حامی مالی نوشته شده است. **نقش هر یک از نویسندگان:** نویسنده اول پژوهشگر اصلی این مقاله هست. نویسنده دوم استاد راهنما و نویسنده سوم استاد مشاور پایان‌نامه هست.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منافی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌نمایند. **تشکر و قدردانی:** بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاور این تحقیق و کلیه افرادی که در مصاحبه‌های این پژوهش شرکت نمودند و مدیریت محترم کلینیک مهرآیین که فضای مناسبی جهت انجام مصاحبه‌ها فراهم نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Ejtihadi, M, Vahedi, G. (2017). Sociological study of the potential of infidelity in marital relationships and the factors affecting it. *Sociology of Iran*, 17 (4), 105-138. [Link]
- Afshari Kashanian, O., Zaharakar, K. Mohsenzadeh, F., Tajik Ismaili, A. (2018). Identifying the underlying factors of marital infidelity in women. *Consulting Research*, 18 (71), 122 - 156. [Link]
- Peykanian, R., Farhadi, H. (2017). Investigation of Internet addiction, the use of online media messages and Internet infidelity as a precondition for divorce in couples on the verge of divorce and divorced in Isfahan. *Cognitive Sciences*, 7 (1), 81 - 87. [Link]
- Choopani. M., Karami, M., (2016). Investigation of psychosocial injuries based on family life cycle. Research project, Imam Hossein University, Tehran. [Link]
- Haviziadegan, N., (2016). The relationship between emotion seeking, positive and negative emotions, and emotional resentment with marital infidelity. Master Thesis. University of Kermanshah. [Link]
- Rustaei, M. (2016). Investigating the effect of emerging media (Internet, satellite and mobile phones) on emotional infidelity of couples and the factors affecting it. *Journal of Principles of Mental Health*, Special Issue of the Third International Conference on Psychology and Educational Sciences, 23-419. [Link]
- Ajam, A., (2016). The effect of direct and indirect satellite trainings on marital conflict and attitudes toward marital infidelity. *Islamic Studies and Psychology*, 10 (18), 125-146. [Link]
- Fathi, M.; Fekrazad, H., Ghaffari, Gh., Boalhari, Jafar (2013). Identifying the underlying factors of male marital infidelity. *Social Welfare Research Quarterly*, 13 (51), 131-109. [Link]
- Kargar, M; Kimiaei, A.; Mashhadi, Al (2014). The effectiveness of couple therapy based on self-regulation, emotional harassment and marital turmoil. *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 4 (2), 297-269. [Link]
- Kalhor, S.; Sadeghi Fasaei, S. (2008). The dimensions of the gender gap and the extent to which it is reduced in the Third Development Plan. *Women in Development and Politics*, Fall '86, No. 2, consecutive 18,1 (5). 28-5. [Link]
- Allen, E. S. Atkins, D. C. (2005). The multidimensional and developmental nature of infidelity: Practical applications. *Journal of Clinical Psychology*, 61:1371-1382. [Link]
- Allendorf, K., & Ghimire, D. J. (2013). Determinants of marital quality in an arranged marriage society. *Social Science Research*, 42(1), 59-70 [Link]
- Baranoladi, S., Etemadi, O., Ahmadi, S. A., & Fatehizade, M. (2016). Qualitative evaluation of men vulnerability to extramarital relations. *Asian Social Science*, 12(7), 202-212. [Link]
- Demeter, E., (2016). The effects of infidelity on couples from a therapeutic point of view. *Individual Cabinet, Arad*, 123-133. [Link]
- Fisher, T. D. (2007). Sex of experimenter and social norm effects on reports of sexual behavior in young men and women. *Archives Of Sexual Behavior*, 36, 89-100. [Link]
- Jeanfreau, M. M., Jurich, A. P., & Mong, M. D. (2014). An examination of potential attractions of women's marital infidelity. *The American Journal of Family Therapy*, 42(1), 14-28. [Link]
- Hertlein, K. M., Wetchler, J. L., & Piercy, F. P. (2005). Infidelity: An overview. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(2-3), 5-1 [Link]
- Loudova, Irena, Janis, Kamil, Jiri Haviger,. (2013). Infidelity as a threatening factor to the existence of the family procedia: *Social Behavioral Sciences*, 106(2013)1462-1469. [Link]
- Maphosa, S., Mutandwa, P., & Nyamayaro, A. T. (2017). Infidelity appetite: psychological factors influencing married women to engage in extra-marital affairs. *Int J Innov Res Dev*, 6(1), 46-52. [Link]
- Stinley, C. M. (2017). Exploring men's motivations and restraints in repeated extramarital sex. (A Master's Thesis in science counseling, College of Missouri State University. [Link]
- Weiser, Dana A. Weigel, Daniel J. Weigel. (2015). Investing experiences of the infidelity partner: Who is the "Other Man/Woman"? *Personality and Individual Differences*, 85(2015)176-181. [Link]
- Wimalasena, N. A. (2016). An analytical study of definitions of the term "Marriage". *International Journal of Humanities and Social Science*, 6, 166-174. [Link]